

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 184/03-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2003 predbežne prerokoval sťažnosť P. L., t. č. v Ústave na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody L., vo veci porušenia jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b), c) a d) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základného práva na informácie postupom Slovenskej republiky, rezortu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. L. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. októbra 2003 doručená sťažnosť P. L., t. č. v Ústave na výkon väzby a výkon trestu odňatia slobody L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie jeho práv podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b), c) a d) a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len

„dohovor“) a základného práva na informácie postupom Slovenskej republiky, rezortu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd pripojil túto jeho sťažnosť k podaniam doručovaným ústavnému súdu v období od 12. septembra 2002 do 2. júna 2003 ku sp. zn. Rvp 1708/02. Pretože konanie v tejto veci bolo po tom, ako sťažovateľ vzal svoj návrh na jeho začatie späť, uznesením sp. zn. III. ÚS 197/03 z 10. septembra 2003 zastavené, ústavný súd posúdil sťažnosť sťažovateľa z 2. októbra 2003 ako nový návrh.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa od 3. septembra 2001 nachádza vo výkone väzby. Porušovanie označených práv podľa dohovoru a Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vidí sťažovateľov v tom, že *„mne ako obvinenému nie je umožnený prístup k potrebným právnym publikáciám, ktoré potrebujem na zabezpečenie mojich práv. A to preto, lebo:*

a) Vo väzbách sa okrem paragrafového znenia Trestného poriadku a Trestného zákona nie je možné dostať k žiadnym iným zákonom. Aj tie sú už zväčša staré teda neplatné“.

Sťažovateľ ďalej argumentuje tým, že *„...nemám možnosť a prostriedky donútiť ústavy na výkon väzby, aby mi umožnili prístup k potrebným právnym publikáciám, a nie som ani povinný to robiť. Štát má možnosti a prostriedky, ale aj povinnosť spraviť také opatrenia, ktoré by mi umožňovali prístup k potrebným právnym publikáciám, čo ale nespravil.*

b) Obhajca, ktorého mi prideliť štát, mi tieto právne publikácie neposkytol napriek tomu, že som ho o to viackrát žiadal“.

Voči obhajcovi, ktorý mu bol súdom ustanovený v jeho trestnej veci, vznáša sťažovateľ výhrady a tvrdí, že mu *„...neposkytol ani právne rady, ktoré sú uvedené v právnických publikáciách napriek tomu, že som ho o to viac krát žiadal“.*

Vo vzťahu k svojmu obhajcovi ďalej sťažovateľ o. i. uviedol, že „...nemám možnosť ani prostriedky donútiť obhajcu, ktorého mi prideliť štát, aby mi doniesol právne publikácie, ktoré potrebujem k obhajobe a zabezpečeniu svojich práv a nie som ani povinný to robiť“.

Z uvedeného sťažovateľ vyvodzuje, že „bez právnych publikácií ako napr. právny výklad k paragrafovým zneniam zákona neviem zákon resp. jeho podstatu a charakter pochopiť a teda ho nemôžem ani neviem používať na zabezpečenie svojich práv. Namietam, že bez právnej príručky ako napr. Judikatúra neviem zistiť podrobnosti trestného práva, ktoré voči mne štát používa prostredníctvom svojich orgánov a teda neviem chrániť svoje práva a záujmy dostatočne účinne. To isté sa týka aj ostatných zákonov“.

K požiadavke vyčerpania opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov [§ 53 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] sťažovateľ uviedol, že „Opravné prostriedky ako aj to s akým výsledkom som ich čerpal a využíval som tiež už podrobne opísal v doplnení môjho návrhu na výzvu ÚS–SR zo dňa 20. 12. 2002 zn. Rvp 1708/02-4 a preto to nebudem všetko znovu rozpisovať a iba na horeuvedenú skutočnosť poukazujem a odvolávam sa na ňu“.

V ďalšej časti sťažnosti sťažovateľ označuje práva, ktorých porušenie namieta, s uvedením ich právnej kvalifikácie a dôvodov. Konkrétne namieta porušenie:

«Čl. 6 ods. 3 písm. b) „Dohovoru“: lebo bez potrebných právnych publikácií nemám možnosť sa pripraviť na svoju obhajobu.

Čl. 6 ods. 3 písm. c) „Dohovoru“: lebo bez potrebných právnych publikácií nemôžem využiť svoje právo obhajovať sa sám.

Čl. 6 ods. 3 písm. d) „Dohovoru“: lebo bez potrebných právnych publikácií neviem zistiť napr. ani len podstatu a charakter dôkazu (výpoveď svedka je tiež dôkaz) a neviem teda využiť svoje právo vypočuť svedka.

Čl. 6 ods. 1 „Dohovoru“: lebo ak nemám potrebné právne publikácie tak neviem využiť ani jedno právo obvineného a takéto konanie vedené voči mne sa nedá nazvať ako spravodlivé ani omylom.

Čl. 13 „Dohovoru“: lebo bez potrebných právnych publikácií neviem účinne využiť svoje právo na opravný prostriedok.

A právo na informácie: lebo údaje uvedené v právnych publikáciách sú pre mňa informáciami na podklade ktorých si môžem zabezpečiť svoje práva. Keďže právne publikácie nemám k dispozícii t. j. nemám k nim umožnený prístup, tak právo na informácie mám porušené v plnej miere.»

Na základe toho sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd okrem vyslovenia porušenia vyššie označených práv uložil porušovateľovi odstrániť protiprávny stav a tiež aby mu priznal *„spravodlivé finančné zadosťučinenie, ktoré požadujem ako odškodné“*, a to vo výške 50-miliónov slovenských korún.

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej vzájomnej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním, rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu verejnej moci do takého práva alebo slobody na strane druhej.

Ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, alebo ak nezistí žiadnu možnosť porušenia označených základných práv alebo slobôd, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (I. ÚS 91/03, IV. ÚS 150/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b), c) a d) a čl. 13 dohovoru a základného práva na informácie postupom „Slovenskej republiky, rezortu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky“, konkrétne tým, že v ústave na výkon väzby, v ktorom je umiestený, nemá k dispozícii potrebné právne publikácie, v dôsledku čoho je porušené jeho právo na informácie a tiež je mu znemožnené „pripraviť sa na svoju obhajobu, obhajovať sa sám, využiť svoje právo vypočuť svedka a právo na opravný prostriedok“. Konanie vedené proti nemu sa „nedá nazvať spravodlivé ani omylom“.

Ochrana základných práv a slobôd v konaní pred ústavným súdom je poskytovaná proti konkrétne vymedzeným porušovateľom označených práv a slobôd, ktorí majú právomoc (kompetenciu) konať a rozhodovať o otázkach spojených so základnými právami a slobodami v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy. Z tohto dôvodu nepostačuje, ak sťažovateľ uvedie ktorýkoľvek orgán verejnej moci, prípadne Slovenskú republiku ako porušovateľov jeho základných práv a slobôd. Je na sťažovateľovi, aby uviedol konkrétny orgán verejnej moci, ktorý je v jeho veci oprávnený a povinný chrániť základné práva a slobody v rozsahu

vymedzenom konkrétnymi všeobecnými záväznými právnymi predpismi, predovšetkým zákonmi. Povinnosť označiť konkrétny orgán verejnej moci ako porušovateľa základných práv a slobôd je dôležitá aj z hľadiska subsidiarity právomoci ústavného súdu, pretože len v takom prípade sa dá uzavrieť otázka právomoci ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 i. f. ústavy, prípadne podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, t. j. či v posudzovanom prípade je alebo nie je iný súd na ochranu základných práv a slobôd alebo či sú tu právne prostriedky takej ochrany podľa osobitných všeobecne záväzných právnych predpisov.

Podľa zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky ústredným orgánom štátnej správy pre súdy a väzenstvo.

Podľa § 1 ods. 1 zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov je Zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „zbor“) ozbrojený zbor, ktorý plní úlohy na úseku výkonu väzby, výkonu trestu odňatia slobody, ochrany a stráženia objektov zboru a ochrany poriadku a bezpečnosti v súdnych objektoch. Zo zákonnej koncepcie zboru vyplýva, že ide o orgán verejnej moci s rozsiahlymi právomocami pri výkone väzby, ktorý však podlieha kontrolným mechanizmom a musí zásadne postupovať podľa všeobecných predpisov o správnom konaní.

Vo vzťahu k obsahu sťažnosti to potvrdzujú viaceré ustanovenia platného právneho poriadku. Podľa § 12 ods. 7 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 156/1993 Z. z. o výkone väzby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone väzby“) riaditeľ ústavu umožní obvinenému predplatiť si dennú tlač, tlačoviny a objednať knihy podľa vlastného výberu s výnimkou tlačovín alebo materiálov uvedených v § 12 ods. 2. Podľa § 28 ods. 2 citovaného zákona na konanie vo veciach výkonu väzby, o ktorých rozhoduje generálne riaditeľstvo alebo ústav, vzťahujú sa všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak. Podľa § 8 ods. 2 zákona o výkone väzby obvinený má právo požiadať advokáta o právnu pomoc vo veci, ktorá nesúvisí s trestnou vecou, pre ktorú je vo väzbe. Podľa § 21 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 114/1994 Z. z., ktorou sa vydáva Poriadok výkonu väzby v znení vyhlášky č. 500/1992

Z. z. knižničný fond ústavu sa dopĺňa o trestnoprávne predpisy, beletriu, odbornú literatúru a náboženskú literatúru a podľa potreby aj o cudzojazyčnú literatúru.

Z uvedeného vyplýva, že nositeľom zákonnej povinnosti dopĺňať knižničný fond (ale aj ďalších otázok, ktorých riešenia sa sťažovateľ domáha v podmienkach väzby) v ústavoch na výkon väzby je konkrétny orgán verejnej moci (Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže), ktorý je síce zriaďovaný ministerstvom spravodlivosti, ale pôsobí na základe samostatnej zákonnej úpravy. Preto ako samostatná právnická osoba s rozhodovacími právomocami nesie aj zodpovednosť za také porušovanie práv obvinených osôb, ktoré by mohli súvisieť s dopĺňaním knižničného fondu v spojitosti s právom na obhajobu.

Z toho súčasne vyplýva, že porušovateľom základných práv v posudzovanom prípade nemôže byť „Slovenská republika, rezort Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky“. Žiadna skutočnosť uvedená v sťažnosti neumožňuje prijatie záveru o existencii akejkoľvek súvislosti medzi namietaným porušením práv sťažovateľa podľa čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. b), c) a d) a čl. 13 dohovoru a postupom „Slovenskej republiky, rezortu Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky“. Z tohto základného dôvodu je sťažnosť zjavne neopodstatnená a bolo ju potrebné odmietnuť už pri jej predbežnom prerokovaní.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá a rozhodnutie, ktorým by ústavný súd zakázal pokračovať v namietanom porušovaní práv sťažovateľa, ako aj rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia je viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd sa touto časťou návrhu na rozhodnutie nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2003